

Jan Daněk: Problematika začlenění ekosystémových služeb do rozhodovacích procesů a tvorby politik

studijní program **Environmentální studia, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze**

2023

Posuzovaná disertační práce má rozsah 55 stran textu (z toho 11 stran použité literatury) a cca 120 stran příloh. Kromě úvodu a závěru je práce členěna do 3 hlavních kapitol – Cíle a teoretický rámec disertace, Souhrn hlavních výsledků a Diskuze a syntéza zjištění. Přílohou práce jsou 4 publikované výstupy studenta (vědecké články) a jedna souhrnná výzkumná zpráva.

a) Aktuálnost práce, význam pro praxi a rozvoj vědního oboru

Problematika disertační práce Mgr. et Mgr. Jana Daňka je velmi aktuální, hodnocení ES je zejména v posledním desetiletí velmi dynamickým směrem aplikovaného výzkumu na pomezí přírodních, společenských a ekonomických věd. Po lepším uplatnění tohoto konceptu v praxi od plánování přes rozhodování až po reálné obhospodařování území je silná poptávka, v zahraničí se tomu tak děje. Posuzovaná disertace může proto přispět k částečnému „snížení dluhu“ České republiky, protože jak student zdůrazňuje, této problematice zde nebyla doposud věnována náležitá pozornost.

Výsledky disertační práce mají proto **potenciál pro další využití** v práci různých institucí relevantních pro implementaci koncepce ekosystémových služeb v praxi. Pro **rozvoj vědního oboru** má disertační práce význam zejména z hlediska přehledu a poukázání na možné využití participativních přístupů a metod v procesu hodnocení ekosystémových služeb a obecně i v environmentálním výzkumu, kde tyto metody jsou doposud poněkud opomíjeny, resp. méně využívány.

b) Zhodnocení cílů a metod disertační práce

Cíle a teoretický rámec disertace jsou uvedeny v kapitole 2. Autor uvádí hlavní cíl a tři specifické cíle, ke kterým většinou uvádí i výzkumné otázky.

Cíle jsou **vhodně zformulovány** a v práci jsou všechny také naplněny na velmi dobré úrovni. V jistých oblastech jde autor i „nad rámec“ stanovených cílů – v diskusi a syntéze práce uvádí autor také možnosti pro lepší implementaci problematiky ES do politik a rozhodování v ČR (např. činnost Národní platformy) a hodnotí i přínosy jednotlivých participativních přístupů.

Metodický aparát řešení disertace by měl být uveden v druhé části kapitoly 2 (Teoretický rámec), která ústí do konceptuálního schématu (obrázek 4). Pro pochopení postupu prací a „logického ukotvení“ problematiky je toto schéma sice vhodné a přehledné, je však skutečně jenom „rámec“. Disertaci je možno chápat jako souhrn a interpretaci dosavadních vědeckých výstupů autora, ve kterých byly použity různé participativní metody hodnocení implementace ekosystémových služeb.

Práci však chybí vlastní metodika – jednak rozbor (nebo alespoň přehled) metod použitých v dílčích studiích, ale zejména způsob a metody souhrnného hodnocení (syntézy) celé problematiky.

c) Struktura práce, rozsah, jazyková a formální úroveň

Členění disertační práce na hlavní kapitoly je jednoduché, účelné a přehledné. Práce obsahuje všechny potřebné části – úvod, cíle a teoretický rámec, výsledky, diskusi a syntézu, závěr. Určitým nedostatkem je, že chybí kapitola věnována použitým metodám výzkumu (viz část b) posudku).

Rozsah vlastního textu je sice na disertaci poměrně „skromný“ (44 stran + seznam literatury), práce je však postavena na 5 přílohách, ze kterých 4 jsou samostatnými publikovanými vědeckými pracemi a pátá je závěrečná výzkumná správa, takže celkový rozsah výsledků disertace je více než dostatečný. Vlastní práce je postavena na výstupech v spoluautorství s podstatným autorským vkladem disertanta. Rozsah použitých zdrojů je standardní (108 zdrojů, z toho velká většina zahraničních), zdroje jsou použity zejména v teoretické části práce, diskusi a souhrnu problematiky, jsou vhodně citovány.

Jazyková a stylistická úroveň textu je velmi dobrá, autor prokázal svoje schopnosti pro jasné formulování myšlenek a závěrů, které jsou jedním ze základních předpokladů pro sestavení kvalitního odborného textu. Formální a grafická úroveň práce je v pořádku, práce je vhodně doplněna obrázky a tabulkami.

d) Hodnocení výsledků a připomínky k disertační práci

Základní **přehled východisek práce** je podán zejména v kapitole 1 – Úvod a v části kapitoly 2 (Teoretický rámec). Jde o přehledné shrnutí problému implementace koncepce ekosystémových služeb v různých oblastech politiky a rozhodování, chybí zde však „vlastní metodika“ - samostatná část věnována přehledu metod použitých v disertaci a při výzkumu dokumentovaném v přílohách práce. A to i přesto, že vzhledem k tomu byla tato část disertace doplněna a jednotlivé metody jsou částečně popsány při charakteristice dílčích studií v kapitole 3. Minimálně sem mohla být zařazena stručná tabulka metod z úvodu diskusní části práce (tab. 3).

Kapitola 3 (Dílčí studie) obsahuje tři podkapitoly, ve kterých jsou zejména shrnuty výsledky studií začleněných do disertace a které mají naplňovat stanovené cíle a zodpovědět na položené výzkumné otázky. Obsahově je tato část práce jádrem disertace a prezentací důležitých výsledků různých vlastních výzkumů autora.

Kapitola 3.1 Obsahová analýza národních politik je samostatným souhrnem výsledků vlastní obsahové analýzy různých dokumentů (naplňuje specifický cíl 1). Kapitola 3.2 Možnosti využití konceptu ES v rozhodování je založená na výsledcích publikovaných studií (Přílohy I. a V.) a je naplněním specifického cíle 2.

Kapitola 3.3 Participativní přístupy pro podporu implementace konceptu ES má jiný charakter a je prezentací různých participativních metod využitých ve výzkumu autora (Přílohy I, II, IV, V) – jde o naplnění specifického cíle 3 disertace.

Výsledky jsou podány stručně a přehledně, pro podrobnější zkoumání problematiky je možné studovat připojené přílohy. Drobnou výtkou je, že kapitola 3.3. je částečně už diskutí o

problematice participativního mapování se zaměřením na hodnocení kulturních ES, proto formou není zcela „kompatibilní“ s kapitolami 3.1 a 3.2.

Kapitola 4 (Diskuze a syntéza zjištění) je členěna do 6 podkapitol, které mají za úkol podat souhrn problematiky a srovnání výsledků s pracemi jiných autorů (kap. 4.1. - 4.3.), ve druhé části pak uvést možnosti podpory implementace ES v ČR (kap. 4.4), charakterizovat možnosti působení Národní platformy pro ES (kap. 4.5) a uvést další souvislosti využívání participativních přístupů při implementaci ES (kap. 4.6).

V úvodu kapitoly je uvedena přehledná tabulka metod použitých v práci – tato je sice užitečná, avšak měla být uvedena v teoreticko-metodické části a rozšířena o specifikaci studií, resp. příloh práce, ve kterých byly tyto metody použity (viz připomínka ke kapitole 2).

Rozbor možností a úrovně implementace konceptu ES (kap. 4.2) a prezentované schéma (obrázek 9) je dobrým a přehledným zhodnocením současné situace v ČR, na které navazují prezentované návrhy a doporučení v kapitolách 4.4. - 4.6. Souhrnem zjištění výzkumů autora v konfrontaci s literaturou je zejména kapitola 4.4, s užitečným schématem možných cest pro podporu implementace konceptu ES v ČR (obrázek 10) a s hodnocením a tabulkou klíčových faktorů a možností implementace (tabulka 4). Všechny tři „cesty implementace“ (lepší participace aktérů, činnost národní platformy a podpora a využívání znalostí o ES) jsou důležité a jejich podpora je významná. Pro jejich uplatnění je však potřebné blíže se věnovat jednotlivým aktérům, jejich rolím a specifikám; různým kontextům a konkrétním metodám implementace.

Kapitola 4.5 pojednává o Národní platformě pro ES, která působí v ČR a měla by být podporným orgánem pro implementaci ES v různých oblastech a kontextech. Zařazení kapitoly až za možnosti implementace ES v ČR sice není nejvhodnější (text obsahuje historii a opis činnosti platformy, které jednak nemuseli být tak podrobné, jednak měly být prezentovány spíše při hodnocení současného stavu, tj. jako součást kap. 4.1 nebo 4.2), avšak NPES nepochybně představuje významný článek pro dosažení cíle lepší implementace ES v ČR. Limity a výzvy pro lepší implementaci ES jsou uvedeny v kap. 4.6, jde však jenom o „náhled“ do této problematiky, který by vyžadoval lepší rozpracování.

Přílohami disertační práce jsou publikované **vědecké práce** (články), které mají podpořit splnění cílů a zodpovězení výzkumných otázek disertace. Výběr článků považuji za vhodný, jsou velmi dobrým základem pro výsledkovou část práce. Jde o vědecké články publikované v zahraničních časopisech, většinou v renomovaných vydavatelstvích a s vysokým impaktem. Ve všech dokumentovaných článcích a výzkumné správě má autor disertace významný autorský podíl a je hlavním nebo korespondenčním autorem. Přílohy dobře dokumentují hlavní problémové okruhy disertace a její výzkumné otázky – implementaci konceptu ES v ochraně přírody, rozhodování o investicích, v rekreaci a ve využití participativních metod při hodnocení ES (focus groups, dotazníky, rozhovory, semináře).

Otázky k výsledkům a využitelnosti disertační práce:

- V souhrnu uvádí autor „tři cesty“ podpory implementace konceptu ES v rozhodování (obrázek 10). Dá se podle něj určit hierarchie a/nebo relativní důležitost těchto jednotlivých cest, a následně i nějaký bližší postup (dílčí kroky) pro lepší implementaci?
- Jakým způsobem by měla být podle autora na centrální úrovni implementována problematika ES do resortních politik a dokumentů? Vypracováním jedné „Národní

strategie (plánu) implementace ES“ a její transpozicí do resortních politik, nebo spíše „per partes“ v rámci různých resortů?

- Jak by autor zhodnotil hlavní přínosy Národní platformy pro ES po dvou zasedáních, z hlediska lepší implementace konceptu ES v praxi? Dají se tyto skutečnosti už zobecnit a využít např. v jiných zemích?

e) Celkové zhodnocení práce a osoby studenta

Hodnocená disertační práce Mgr. et Mgr. Jana Daňka „Problematika začlenění ekosystémových služeb do rozhodovacích procesů a tvorby politik“ se zabývá velmi aktuální problematikou, která je na pomezí vědeckého výzkumu a rozhodování. Předložená práce má jako celek velmi dobrou odbornou úroveň – dle mého názoru **splňuje požadavky původnosti, originality zpracování a také vědecké požadavky pro daný stupeň kvalifikace**. Význam práce **pro praxi a rozvoj vědního oboru hodnotím jako značný**. Výsledky práce mohou být použity pro lepší implementaci konceptu ekosystémových služeb na různých úrovních a v různých kontextech, cenné jsou i pro rozvoj studijního programu Environmentální vědy.

Drobné připomínky a náměty pro zlepšení a lepší využitelnost výsledků práce nesnižují její celkovou úroveň. Pro aplikaci výsledků disertace je trochu škoda, že samostatným specifickým cílem práce nebyl návrh postupu implementace ES v ČR s definicí důležitých aktérů, jejich rolí, vhodných přístupů a metod implementace. Tyto otázky sice byly v práci částečně řešeny a prezentovány v syntéze zjištění, nadále však zůstávají výzvou pro další práci autora a jeho spolupracovníků. Tato problematika však už přesahuje vědecký rozměr a jak sám autor uvádí, implementace ES je nejenom problémem vědy, ale je otázkou společenské diskuse a správy resp. vládnutí – proto také nemůže být uspokojivě vyřešena v žádné vědecké práci. Disertační práce J. Daňka je však v tomto směru velmi dobrou inspirací nejenom pro Českou republiku, ale i pro jiné krajiny, Slovensko nevyjímaje.

K osobě Jana Daňka uvádím, že svou publikační a projektovou aktivitou **splňuje a pravděpodobně i vysoce překračuje požadavky pro stupeň kvalifikace PhD**. Za relativně krátký čas si vybudoval mezinárodní reputaci, o čem vypovídají metriky dosažené (v době předložení posudku) v akademických databázích Web of Science (H-Index 4, 8 publikovaných prací a 78 citací) a Scopus (h-Index 5, 10 publikovaných prací a 130 citací).

Závěrem konstatuji, že **disertační práci Mgr. et Mgr. Jana Daňka doporučuji k obhajobě**, prosím o zodpovězení položených otázek a v případě úspěšné obhajoby doporučuji udělení akademického titulu PhD.

Nitra, 18.1.2024

prof. RNDr. Peter Mederly, PhD.